

Spreektekst Gerhard Bos – Interpellatiedebat Scherpenzeel 12 oktober 2021

Voorzitter,

In juli hebben we als Provinciale Staten een besluit genomen over het herindelingsadvies met betrekking tot het al dan niet herindelen van Barneveld en Scherpenzeel.

Afgelopen week heeft de minister van BZK besloten om ons advies niet over te nemen. Daarmee komt een einde aan het herindelingsproces.

Laat ik beginnen bij het besluit van de minister. Wij hadden een andere uitkomst voor ogen.

Helder is en dat blijkt ook uit de brief van de minister, er is sprake van een stevige bestuurskrachtopgave bij de gemeente Scherpenzeel.

In de stappen die door Scherpenzeel tot nu toe zijn gezet ziet de minister ruimte voor de gedachte dat Scherpenzeel zelfstandig tot de benodigde versterking van de bestuurskracht kan komen. Essentieel is het in dit licht dat de minister er wat bij zegt.....namelijk een structurele beweging moet worden gemaakt.

De minister weegt een aantal zaken anders.

Daar waar de provincie ook kijkt naar het perspectief in de toekomst kijkt de minister vooral naar het hier en nu. En zegt dat de bestuurskrachtopgave zich nog niet vertaalt in acute problemen.

Eigenlijk komt uit de brief van de minister een beeld naar boven als dat zolang paspoorten, rijbewijzen worden verstrekt er geen reden tot ingrijpen is.

Eigenlijk zegt de minister als gemeenten niet zelf de wens tot herindeling formuleren dan wachten we in Den Haag tot het moment waarop er daadwerkelijk echt iets fout gaat. In financiële termen brengt dit met zich mee dat ingrijpen eigenlijk alleen aan de orde komt als een gemeente de begroting niet meer sluitend krijgt, in zwaar komt te verkeren anders gezegd. Bv een artikel 12 niet dreigt maar dat daadwerkelijk daarop een beroep wordt gedaan. Dat wil dan wel zeggen dat andere gemeenten de rekening gaan betalen. Nog los van de vraag wat inwoners van een gemeente daarvan zullen gaan merken. Versobering of zelfs het verdwijnen van voorzieningen, wil niemand, maar zijn dan aan de orde. Net als een verhoging van de gemeentelijke belastingen.

Laat ik het zo zeggen het CDA wil niet op zo'n manier kijken naar een gemeente en haar inwoners. Wij gunnen alle inwoners van Gelderland een florerende gemeente met een goed voorzieningenniveau. Als we daar risico's zien, willen we helpen, voor een beter perspectief. De minister komt al wegend tot een andere conclusie.

Jammer, maar helaas een gegeven.

In de brief van de minister lezen we dat zij vindt dat het proces door de provincie goed doorlopen is. Maar dat zij een andere afweging maakt. Ook geeft zij aan dat er geen sprake is van integriteitsschendingen.

- De bestuurskrachtopgave is nog niet van tafel en het is ook niet gezegd dat Scherpenzeel zelf een duurzame oplossing zal weten te vinden. De minister is niet overtuigd dat versterking op dit moment niet op eigen kracht kan worden teweeggebracht.
- De inspanningen van GS om tot meer draagvlak te komen zijn gezien en gewaardeerd maar ook wordt aangegeven dat de voorgestelde oplossing niet breed werd gesteund in de gemeente Scherpenzeel en op grote weerstand stuitte.
Draagvlak voor een herindeling weegt zwaar.
- Er is veel gebeurd de afgelopen maanden. En daar is uiteraard ook ruimte voor verbetering. In dat kader is het goed om terug te kijken naar het proces. Niet nu vanavond in alle haast maar op een later moment. Goed voorbereid. Wat kunnen we leren van dit proces, ook in relatie tot andere herindelingen die in het verleden zijn gedaan? Wat zijn de lessen die we kunnen en moeten trekken?

Wij vragen aan GS om in de reactie op het besluit van de minister hierop in te gaan. Wat zijn de lessen (op inhoud, proces, communicatie, samenwerking) die kunnen worden getrokken uit het doorlopen herindelingsproces. Graag een reactie hierop van GS?

In vervolg op het besluit van de minister zullen we als staten moeten nadenken hoe we om willen gaan met onze rol bij het versterken van de kwaliteit van het bestuur. De door de minister aangekondigde kamerbrief zal hopelijk leiden tot duidelijkheid over wat wel of niet van een provincie wordt verwacht als het gaat om herindelingstrajecten. Wij zien echt een groot risico door het besluit van de Minister. Als het proces later zal worden ingezet zullen de gevolgen voor inwoners en ondernemers groter.

En daarnaast voorzitter. De brief van minister kwam voor onze fractie als een onaangename verrassing. Zowel feit dat wij niet direct de brief hebben ontvangen, als de uitkomst van de brief. Kan GS aangeven of op basis van de contacten met BZK deze uitkomst kon worden verwacht? En of er nagedacht kan worden hoe besluiten uit Den Haag beter en zorgvuldiger gecommuniceerd kunnen worden.

Voorzitter, we hebben als staten van de Commissaris van de Koning een brief ontvangen met informatie over de positie van de waarnemend burgemeester.

Het aanstellen en ontslaan van een waarnemend burgemeester is een bevoegdheid van de Rijksheer in Gld, tegelijkertijd ook onze commissaris. Voorzitter, het past ons als staten om gepaste afstand te houden van hetgeen waarover we als Provinciale Staten niet gaan.

De Rijksheer is geen verantwoording verschuldigd aan PS. Mocht daartoe aanleiding zijn dan is het aan de minister van BZK om te handelen en in gesprek te gaan met de Rijksheer.

Voorzitter, het besluit van de minister ligt er. De provincie en de betrokken gemeenten zullen een manier moeten vinden om de verhoudingen weer te normaliseren. Dat vraagt niet alleen tijd maar ook een wil van alle betrokken om dichterbij elkaar te komen. De CDA-fractie hoopt oprecht dat alle betrokkenen zich willen inspannen om vanuit het belang van de inwoners denkend en handelend een begaanbaar pad te zullen vinden om verder te gaan met de versterking van de bestuurskracht. Of dat zal betekenen dat in de toekomst Scherpenzeel zelfstandig zal blijven zal moeten blijken.